

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 153

din 30 mai 2024

Cu privire la examinarea rezultatelor controlului serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Jurnal FM”, ca urmare a petiției din partea Asociației Obștești „Femei pentru Femei”

În data de 10.05.2024, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a recepționat petiția f/nr. din 08.05.2024 din partea Asociației Obștești „Femei pentru Femei”. Petiționarul susține că la 30 aprilie 2024, în intervalul orar 07:05-10:00, serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Jurnal FM” a difuzat programul audiovizual „Popcorn Show”, în cadrul căruia a comis mai multe încălcări. Petiționarul vine cu următoarele exemplificări:

„La telefon: „Vreau să mă adresez părinților de fete mai sus de 14-15 ani

Moderator: Unde vă uitați?” (râde)

La telefon: „Cum iese fetele voastre din casă. Duc și eu copiii la școală și văd niște fete de 16 ani în lasini, în fustițe. Vorba ceea: eu ca bărbat tot vreau să-i dau o palmă. (Moderatorii râd și reacționează parțial).”

„ - Ion, ce ochi frumoși ai. Ce culoare au?

- Albaștri, îi am de la tata. Și mama ta ce ochi are?

- Vineți. Tot de la tata! (Moderatorii râd în hohote).”

Totodată, petiționarul invocă faptul că programul audiovizual „a dezinformat publicul larg cu privire la „Ziua Pălmuirii” (din engleză „Spank Out Day”) prin omiterea semnificației acestei zile marcate, fapt ce a dus la crearea unui context de interpretare eronată și cu tentă sexistă în adresa copiilor și femeilor”. De asemenea, petiționarul a sesizat încurajarea mesajelor, glumelor instigatoare la violență față de fete și femei prin reacții neadecvate ale moderatorilor și reacția parțială de condamnare a discursurilor difuzate în direct. Acesta susține că furnizorului de servicii media îi revenea obligația de a stopa difuzarea limbajului și discursului sexist de către moderatorii/moderatoarea emisiunii, cât și a intervențiilor directe din partea persoanelor terțe în emisiunea live.

În contextul celor expuse, petiționarul susține că „Jurnal FM” a venit cu o reacție publică în care nu a prezentat informația corectă despre „Spank Out Day”, a justificat comportamentul moderatorilor în cadrul emisiunii „Popcorn Show” și nu a condamnat violența față de copii și femei.

Ca urmare a celor expuse, petiționarul a invocat încălcarea prevederilor art. 13 alin. (1) și (2) privind asigurarea informării corecte și ale art. 18 alin. (3) privind egalitatea de gen din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA).

În temeiul prevederilor art. 83 alin. (2) din CSMA, precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, CA, prin scrisoarea nr. 1117 din 14.05.2024, a solicitat furnizorului de servicii media Asociația Obștească Centrul de promovare a sănătății și educație pentru sănătate „Sănătatea” (în continuare – AO „Sănătatea”), fondator al serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Jurnal FM”, să prezinte înregistrarea emisiei din 30.04.2024, în intervalul orar 07:00-10:00, și să se expună pe seama celor invocate de către petiționar.

Astfel, prin scrisoarea f/nr. din 14.05.2024, AO „Sănătatea”, a comunicat următoarele:

„Astfel, presupusele încălcări invocate în sesizare se referă la emisiunea de satiră, umor și pamflet „Popcorn Show” din 30.04.2024. Remarcăm că despre caracterul umoristic al acestei emisiuni

radioascultătorul este informat de mai multe ori pe parcursul difuzării, iar participanții la această emisiune, anume își expun pozițiile, afirmațiile și alegațiile în context umoristic și satiric, luând în derâdere viciile societății noastre, prejudecățile, etc.

Uzând de acest mod de exprimare, în cadrul emisiunii indicate, ce a avut tematica serbării zilei internaționale a educației fără violență (Spank Out Day - <https://nationaltoday.com/spank-out-day/>), această sărbătoare a fost parafrazată în „ziua pălmuirii”.

E de remarcat că, pe parcursul emisiunii și a abordării acestei tematici, moderatorii au expus inadmisibilitatea aplicării violenței în educație și în viața cotidiană, însă, unii radioascultători au enunțat fraze și expuneri (bancuri), ce au dat o conotație umoristică tematicii abordate. Cu toate că petentul indică despre lipsa intervenirii moderatorilor, aceste enunțuri nu corespund adevărului, după cum veți atesta prin ascultarea emisiunii.

Cu toate acestea, dat fiind caracterul live a emisiunii, admitem că unele interveniri au fost mai întârziate, dar acestea s-au datorat exclusiv vitezei de reacție umană a moderatorilor. Totodată, dat fiind că unele bancuri aveau o încărcătură umoristică suficientă, moderatorii reacționau în mod caracteristic oricărei ființe umane cu spirit umoristic - râzând. În această privință admitem că, din motive obiective, moderatorii nu au acționat mai ferm și prompt pentru a dezaproba rapid unele afirmații expuse de public, dar aceasta poate fi înțeles, în contextul de live matinal al emisiunii și multitudinii de informații procesate de aceștia.

În asemenea mod apreciem că celor enunțate de solicitant trebuie să le fie aplicate direct prevederile art.7 alin.(8) din Legea Nr. 64 din 23-04-2010, cu privire la libertatea de exprimare, reieșind din care nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic și satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privința faptelor.

Mai atragem atenția Consiliului și asupra imposibilității aplicării față de emisiunea vizată a prevederilor art.13 alin. (1) din Codul serviciilor media audiovizuale, dat fiind că nu a fost vorba despre o emisiune informativă, ci de una distractivă, umoristică, iar pretensele afirmații nu aparțin moderatorilor emisiunii, ci înseși radioascultătorilor.

Accentuăm ca fiind lipsită de fundamentare și posibilitate de calificare a acelor enunțuri și prin prisma art.18 alin.(3) din Codul serviciilor media audiovizuale, care stabilește că este interzisă utilizarea limbajului sexist și a scenelor de violență și comportament degradant față de femei și bărbați în serviciile media audiovizuale, dat fiind că astfel de limbaj nu a existat!

Venim să declarăm, cu fermitate, că dezaprobăm aplicarea oricărei violențe, inclusiv față de femei! Nu tolerăm nicidecum limbajul și conduita ce poate duce la discriminare și depunem eforturi pentru a nu avea astfel de situații în cadrul serviciilor noastre de programe.

Mai mult, pentru a demonstra acest angajament prin fapte concrete, expunem disponibilitatea pentru a organiza, împreună cu Asociația Obștească „Femei pentru Femei”, a unei emisiuni, sau a unui ciclu de emisiuni, ce va avea ca tematică anume combaterea violenței contra femeilor și fetelor în societatea noastră, precum și eradicarea violenței din procesul de educație! În aceste circumstanțe solicităm respingerea sesizării depuse.

Anexă: înregistrarea video a emisiunii din data de 30.04.2024, care poate fi accesată și pe site-ul <https://www.facebook.com/JurnalFM.md/videos/737867875188991>”.

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și ale art. 83 alin. (3) lit. c) din CSMA, CA a supus controlului serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Jurnal FM” prin prisma celor invocate de petiționar.

Rezultatele controlului au atestat că, la 30.04.2024, „Jurnal FM” a difuzat programul audiovizual „Popcorn Show” în intervalul orar 07:20:45-10:00:00.

Este de menționat că programul audiovizual „Popcorn Show” a fost difuzat parțial concomitent, în direct, și de către serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” (interval de difuzare 08:13:13-10:00:00).

Programul de divertisment este structurat în 3 părți și este moderat de 3 prezentatori: Alex Marcoci, Alice Bucur și Alex Melnic.

În cea de-a 2 parte a programului audiovizual „Popcorn Show” (interval de difuzare 08:13:13-09:00:00), care reprezintă obiectul petiției, moderatorii enumeră sărbătorile internaționale ce sunt marcate în data de 30 aprilie, menționând și „Ziua Pălmuirii” („Spank Out Day”) ca subiect în baza

căruia moderatorii au formulat întrebările zilei „Cine și ce pălmuiește? Peste ce dați cu palma? Ce faci cu palma?”, iar ascultătorii s-au expus prin intervenții directe la telefon și/sau prin expedierea mesajelor SMS/WhatsApp/Facebook, care ulterior au fost citate de către moderatori în cadrul programului audiovizual.

În contextul discuțiilor despre „Ziua Pălmuirii”, prezentatoarea a afirmat: „Eu mi-am mai revenit din acea criză pe care am avut-o eu cu două săptămâni în urmă, dar **astăzi este ziua pălmuirii, așa că mare atenție la ce-mi spui, cum spui, cum te uiți la mine și ce vrei să zici, că pot să-ți ard o palmă**” (timp de difuzare 08:18:44).

A urmat intervenția prin telefon a unui radioascultător, care a comentat subiectul adus în discuție și anume că dacă ar fi această sărbătoare în Moldova (cu referire la Ziua Pălmuirii), toți politicienii ar fugi din țară. În context, unul dintre moderatori a afirmat: „**Să fie Ziua Pălmuiește un politician. Da, un politician corupt. Da, dar nu contează. Pălmuiește un politician. Și să vedem ce rânduri, la care partid o să fie rândul mai mare, știi? Chiar mi-e interesant și mie.**”

Discuția a continuat cu intervenția prin telefon (WhatsApp) a unui alt radioascultător (timp de difuzare: 08:22:00):

„Radioascultător: Eu am vrut să-i dau o recomandare lui Alice. Eu văd că e nervoasă de vreo două săptămâni, dar azi cineva va fi...”

Alice: Nu, stai un pic că tu nu m-ai înțeles. Nu, stai, stai un pic, nu întrerupe femeia.

Alex Marcoci: Ei, iată, ți-a trebuit?

Alice: Nu, dar nu întrerupe femeia, punct.

Alex Melnic: **Nu întrerupe femeia când tace.**

Alice: Cu două săptămâni în urmă eram foc, acum m-am liniștit, și vă rog din suflet astăzi să nu mă **enervați că este ziua pălmuirii!**

Radioascultător: Dar eu mă gândeam că 2 săptămâni și acuș acuș Alice o să răbufnească și mie mi se pare că e simplu răspunsul. **Lui Alice îi trebuie un bărbat. E elementar.**

Alex Marcoci: Unul?

Alex Melnic: **Unul, doi, trei, patru...**

Alice: La noi e în popor așa întotdeauna, când te vede mai agitată, îți trebuie un bărbat, dar nu e toată în asta doar un bărbat.”

A urmat intervenția prin telefon a altui cetățean (timp de difuzare: 08:23:07):

„Radioascultător: Eu v-am sunat înainte cu un minut, de a pune tema de azi, să fac așa o rugămintă, o întrebare, să mă adresez, 10 secunde, la părinți.

Alex Marcoci: La părinții cui? Ai tăi?

Radioascultător: La părinții de fete. La părinții mai sus, 14-15 ani. Dragi părinți...

Alex Marcoci: Așa, așa. Unde vă uitați, da?

Radioascultător: Da, cum ies fetele voastre din casă. Duc și eu, copiii la școală și **văd niște fete de 16 ani, în lasini, în fustițe, vorba ceea, eu ca bărbat tot vreau să-i dau o palmă. Da, sună foarte straniu, dar...**

Alice: Dar stați un pic. Fata în fustiță nu e rău să umble?!

Alex Melnic: Nu, e altceva, ok.

Alex Marcoci: Am înțeles de copii. Am înțeles ce vrei să spui, dar totuși suntem într-o țară liberă și vrem să știm că trăim într-o lume liberă și aici noi pe noi trebuie să ne ținem în frâu, nu fetele să le spunem cum să se îmbrace până la urmă, pentru că avem și noi un piculeț de rațiune și rațiunea trebuie să dea o palmă, apropo, să dea o palmă instinctelor și să zică: Ia stăpânește-te stăpâne.

Alice: Dar stați un pic, ca eu un pic sunt nedumerită sau la mine creierul merge mai greu decât la voi. Dar am o întrebare foarte întrebătoare și foarte interesantă. Bine, dacă fetele la 15 ani nu pot să poarte acea fustă scurtă, la ce vârstă trebuie să poarte fetița sau femeia fusta scurtă? Pentru că eu tot prefer fustele scurte, rochiile scurte și astăzi sunt în fustă scurtă. Când trebuie? Acum, la vârsta de 30 de ani pe care o am eu sau la 15? Dar stați un pic, aici este mult mai...”

A urmat un alt moment în care discută moderatorii între ei, în contextul preluării unui apel al unui ascultător din Cehia (timp de difuzare 08:25:55):

„Alex Marcoci: Denis, cum fetele umblă prin Cehia?

Alex Melnic: **Băăăăiiiiiiii.....ce fete de 30 de ani!”**

În continuare moderatorii au dat citire mai multor mesaje/bancuri venite din partea ascultătorilor:

- „**Pălmui** **bucșoarele alea braziliene, gelatinoase așa.**” (timp de difuzare: 08:27:30).
- „În spatele unui om de succes **stă o femeie care stă și-i roade creierul**” (timp de difuzare: 08:27:43). La această glumă a comentat unul dintre moderatori: „*Dacă nu ar roade cineva creierul, nu te-ar împinge nimeni, adică trebuie cineva să-ți dea un șut în fund, dar fiecare diferit face chestia asta, dar oricum trebuie cineva să te împingă pentru că oamenii care stau așa de bine, nimeni nu-i deranjează, ei nici nu progresează, lor le este bine. Dar știți când se întâmplă progresul, atunci când este rău. Și asta țineți minte, orice persoană, pornind la persoană și până la stat, dacă este prea bine, atunci nu este niciun progres, când este un piculeț e mai greu, atunci apare progresul.*”
- „**Fustița scurtă de pe stradă a fost motivul palmei venite de la soția din dreapta mea**” (timp de difuzare: 08:28:55). Au urmat comentariile prezentatorilor în privința acestui mesaj:

„Alex Marcoci: Iată, sunt și așa ceva. Dar ce mă, n-are ochi bărbatul să privească care-i problema? Alex Melnic: Da, oricum te vede, mă, stai liniștit, că **ea are antene peste tot. Are radare, are antene.** Alex Marcoci: Da, eu asta nu înțeleg, că femeile care... Ce te uiți la aceia! Sau invers, știi, bărbatul care zice ...Ce te uiți la acela. Băi, am ochi....

Alice: Să știți că multe cupluri în zilele noastre trăiesc așa. Dar e grav!

Alex Marcoci: Asta e nebunie!

Alice: Asta e libertatea ta! Dacă îți ia libertatea, îți ia și aerul, nu?

Alex Melnic: Și chiar dacă nu îți zice nimic, crede-mă, ea vede, dar nu zice.”

- „**Soacra pălmuieste socrul**” (timp de difuzare: 08:30:23).
- „- Mami vreau un cățel de Paște. - Nici vorbă, mănânci miel ca toată lumea!” (timp de difuzare: 08:30:27), la care moderatorul a afirmat: „*Da, da, da! Asta e bun! Da, da, da! Asta e ca și cu... – Du, mă, copilul ăsta odată... și tu la circ. – Păi lasă că dacă vor să vadă... nu știi cum oamenii vor să vadă, lasă-i să vină la noi acasă!*” Cu referire la acest banc, celălalt moderator a comentat: „**Da, da, da, da, bun. Vrei maimuțe, vină să vezi!**” (timp de difuzare: 08:30:26).
- „**Soțul mi-a dat o palmă peste bucovele, se ridică la sâni, dar eu i-am zis să ia mână, că acolo-i cota copiilor.**” (timp de difuzare: 08:32:39).
- „**Soția mă pălmuieste când eu întorc capul după fese, după fuste, pardon**” (timp de difuzare: 08:34:55).
- „**Vecina poștește, vecinul pălmuieste**” (timp de difuzare: 08:35:09).
- „**Am dat o palmă la fund soției și am primit o tigare peste cap. Pe soție o cheamă Dorina, dar i-am spus Diana.**” (timp de difuzare: 08:35:16) – moderatorul a comentat acest mesaj: „**E normal, ai meritat-o!**”
- „- Ion, ce ochi frumoși ai! Ce culoare au? – Albaștri. Îi am de la tata. – **Și mama ta ce ochi are? – Vineți, tot de la tata!**” (timp de difuzare: 08:35:28).

Înainte de a anunța publicitatea, moderatorul a enunțat: „*Hai cu luatul la palme, dar nu cu pălmuitul în sens că să dai cu palma, dar în general cu palma.*”

După pauza de publicitate, programul audiovizual s-a reluat cu o melodie pe fundal, în care moderatorii au cântat: „**PAPA LOVES MANGO! MAMA LOVES MANGO, MAMA LOVES WHAT? MAMA LOVES the PALMA! The UNA DRĂGUȚĂ!**” (timp de difuzare: 08:45:33).

Moderator: „*Pentru că e ziua pălmuirii, da? Ziceam ce facem cu palma în general, nu că pălmuiști, dar cu palma per general. Ce se întâmplă în palma ta?*”

Programul audiovizual a continuat cu citirea mesajelor venite din partea radioascultătorilor:

- „*Alice, ce e frumos și lui Dumnezeu îi place. Nimic nu e mai confortabil decât să vezi o femeie frumoasă, dar mulți nu au credință*” (cu referire la purtatul fustei scurte) (timp de difuzare 08:47:07), la care moderatorul a intervenit cu mențiunea: „*Trebuie să ai cuget, trebuie să ai creier să-ți poți suprima instinctele. Atât trebuie de la tine, nu să ai credință sau nu știu ce. Singur să-ți dai seama că nu e bine și nu e frumos anumite chestii. Atât.*”
- „*De când soacra mă urăște și soția cu mine nu vorbește, mai bine m-ar fi pălmuit decât să fiu așa pedepsit*” (timp de difuzare: 08:48:35). Moderatorul comentează acest mesaj: „*Întotdeauna zicem așa, mai bine spune, mai bine strigă, urlă, dă o palmă decât să taci. Tăcerea e cea mai mare pedeapsă și teroare. Vezi dacă taci ia uite cât păr sur în cap.*”

- S-a dat citire unui banc din partea unui radioascultător: „*Vine un băiat la vrăjitoare să afle ce îl așteaptă și când îi întinde palma ea zice - Ei...ia și te mai însoară că ai ros toate liniile și nu se vede nimic aici*” (timp de difuzare: 08:49:02).
- „*O blondă la doctor. - Domnișoară, unde vă pălmuește soțul? - În mașină, dar mi-a promis că în curând închiriază o garsonieră*” (timp de difuzare: 08:50:29).
- În continuare moderatorul a enunțat: „*Deci, ce facem cu Palma, prieteni? Asta este întrebarea noastră pentru voi. Azi e ziua pălmuirii, dar Palma nu e doar pentru șlichiri, dar mai este și pentru altceva*” (timp de difuzare: 08:51:26), după care au urmat alte mesaje primite din partea ascultătorilor:
- „*O pălmuire urcă la cer*” (timp de difuzare: 08:51:50).
- „*O palmă sănătoasă (însoțit de sunetul unei palme date)*” (timp de difuzare: 08:52:47).
- „*Cine pălmuește, acela plătește*” (timp de difuzare: 08:52:59).
- „*Ne jucăm, ne jucăm, noi cu palma ne jucăm/ Când palma a obosit, iată, pumnul a venit*” (timp de difuzare: 08:54:30).
- „*Cică soțul la soție pune mâna pe păr, pune mâna pe umeri, pe sâni, pe talie, trage o palmă la fund. Soția: Ahhhhhh! Soțul: Nu ah, dar ferește-te de pe pupitru, că îl caut de 30 de minute*” (timp de difuzare: 08:55:15).
- „*Un moldovean până nu primește o palmă, nu se apucă de lucru*” (timp de difuzare: 08:57:28)
- moderatul a comentat: „*Se zice că da, da.*”
- „*Butonul la pornire la soție este o palmă la fese*” (timp de difuzare: 08:58:17).
- „*Biblia zice că dacă îți dă cineva o palmă la obraz, întoarce și celălalt obraz, eu nu sunt de acord, eu i-aș întoarce două palme înapoi, căci Bojica (Dumnezeu) zice să fim darnici*” (timp de difuzare: 08:58:23).

În contextul celor relatate mai sus, este de menționat că programul audiovizual „Popcorn Show” este un program audiovizual muzical-distractiv și de divertisment, iar potrivit autorilor acesta este „*un show bogat în informații false sau adevărate, bârfe, zvonuri, concursuri interactive etc., unde fiecare ascultător își poate spune păsul*”¹. Caracterul distractiv și umoristic al acestui program audiovizual este confirmat și de mențiunile sonore făcute de către moderatori pe parcursul difuzării programului, precum și de denumirea programului audiovizual care conține sintagma „show” (traducere din engleză „spectacol”). Totodată, moderatorii oferă și informații de interes public, cum ar fi sărbătorile marcate în ziua respectivă, informații despre traficul rutier din orașul Chișinău, horoscopul etc.

Cu referire la „Ziua Pălmuirii” („Spank Out Day” în limba engleză, traducerea sintagmelor din engleză „Spank” – palmă, „out” – fără, în dezacord cu) este de menționat că aceasta este o sărbătoare internațională marcată anual în ziua de 30 aprilie. Conform surselor din Internet², această sărbătoare se concentrează pe încetarea utilizării pedepselor fizice asupra copiilor din întreaga lume, încurajează tehnicile non-violente de educație și își propune să crească gradul de conștientizare cu privire la efectele negative pe care pedepsele corporale le pot avea asupra copiilor, inclusiv potențialele consecințe ale agresiunii și problemelor de sănătate mintală.

Totodată, s-a atestat că, în data de 03.05.2024, „Jurnal FM” a publicat pe pagina oficială pe de Instagram un mesaj: „*În lumina celor reflectate în postarea Femei Pentru Femei, administrația radio Jurnal FM anunță că a investigat meticolos cazul și a luat măsurile de rigoare. Ne cerem scuze în fața persoanelor care s-au simțit lezate în vreun fel de mesajul acestei ediții a emisiunii, totodată atenționăm asupra următoarelor aspecte:*

- *Regretăm să constatăm astfel de manipulări împotriva postului de radio cu fraze rupte din context. Vă rugăm să revedeți emisiunea în întregime pentru a constata faptul.*
- *Înțelegem, un scandal este cea mai eficientă metodă de a te promova și ne pare rău să devenim protagoniștii unuia dintre ele.*
- *Popcorn Show este o emisiune de satiră și umor, iar mesajele promovate trebuie tratate anume din acest punct de vedere, în măsura aptitudinilor fiecărui ascultător/spectator în parte.*”

¹ https://jurnalfm.md/event/pop_corn/

² <https://www.daysoftheyear.com/days/spank-out-day/>

Această postare este însoțită de 147 de comentarii venite din partea urmăritorilor, care condamnă și critică conținutul programului audiovizual.

Astfel, ca urmare a menționării de către moderatorii a „Zilei Pălmuirii”, a fost omisă de către aceștia explicația semnificației acestei zile marcate. Ca urmare, s-a creat premisa interpretării eronate a acestei sărbători de către moderatorii programului și radioascultători, ceea ce a dus la exprimarea unor referiri evidente la stereotipuri de gen, utilizarea umorului sexist și a glumelor instigatoare la violență față de femei. Totodată, pe durata abordării acestui subiect, moderatorii nu au intervenit cu mențiuni și comentarii cu referire la condamnarea aplicării violenței de orice gen, inclusiv împotriva femeilor, și dezaprobarea unei astfel de manifestări.

Cu referire la secvența din program, menționată de petiționar, în care un radioascultător vine cu o recomandare către părinții de fete de 14-15 ani în legătură cu aspectul exterior al acestora, este de menționat că moderatorii au intervenit cu comentarii precum: „*Fata în fustiță nu e rău să umble*” și „*Am înțeles ce vrei să spui, dar totuși suntem într-o țară liberă și vrem să știm că trăim într-o lume liberă și aici noi pe noi trebuie să ne ținem în frâu, nu fetițele să le spunem cum să se îmbrace până la urmă, pentru că avem și noi un piculeț de rațiune și rațiunea trebuie să dea o palmă, apropo, să dea o palmă instinctelor și să zică: Ia stăpânește-te stăpâne.*”

Ce ține de cea de-a doua secvență indicată de petiționar, cu referire la bancul venit din partea unui telespectator și citat de moderator: „- *Ion, ce ochi frumoși ai. Ce culoare au? - Albaștri, îi am de la tata. Și mama ta ce ochi are? - Vineți. Tot de la tata!*”, aici a lipsit o intervenție promptă din partea moderatorilor, care să dezaprobe astfel de comportamente.

În cadrul difuzării programului audiovizual „Popcorn Show”, s-au regăsit o multitudine de manifestări din spectrul sexismului, după cum urmează:

1. Deprecierea femeilor și copiilor

- „*Nu întrerupe femeia când tace*”; – comentariu făcut de unul dintre moderatorii în contextul discuției unui radioascultător cu prezentatoarea, Alice.

- „*Radioascultător: Dar eu mă gândeam că 2 săptămâni și acuș Alice o să răbufnească și mie mi se pare că e simplu răspunsul. Lui Alice îi trebuie un bărbat. E elementar.*”

Alex Marcoci: Unul?

Alex Melnic: Unul, doi, trei, patru...”

- „*Da, da, bun. Vrei maimuțe, vină să vezi! (cu referire la copii)*” – comentariu al moderatorului în contextul bancului enunțat de celălalt moderator „- *Du, mă, copilul ăsta odată... și tu la circ. - Păi lasă că dacă vor să vadă... nu știi cum oamenii vor să vadă, lasă-i să vină la noi acasă!*”

2. Manifestări care încurajează violența, banalizarea violenței

„...astăzi este ziua pălmuirii, așa că mare atenție la ce-mi spui, cum spui, cum te uiți la mine și ce vrei să zici, că pot să-ți ard o palmă”, precum și „*vă rog din suflet astăzi să nu mă enervați că este ziua pălmuirii!*” – comentarii făcute de moderatoarele de 2 ori pe parcursul difuzării programului.

- „*Să fie Ziua pălmuieste un politician. Da, un politician corupt. Da, dar nu contează. Pălmuieste un politician. Și să vedem ce rânduri, la care partid, o să fie rândul mai mare, știi? Chiar mi-e interesant și mie*” – comentariu făcut de moderator.

- „*Duc și eu, copiii la școală și văd niște fete de 16 ani, în lasini, în fustițe, vorba ceea, eu ca bărbat tot vreau să-i dau o palmă*” – comentariul unui radioascultător.

- „*Soacra pălmuieste socrul*” – mesaj din partea unui radioascultător.

- „*Soția mă pălmuieste când eu întorc capul după fese, după fuste, pardon*” – mesaj din partea unui radioascultător.

- „*Vecina poștește, vecinul pălmuieste*” – mesaj din partea unui radioascultător.

- „- *Ion, ce ochi frumoși ai! Ce culoare au? - Albaștri. Îi am de la tata. - Și mama ta ce ochi are? - Vineți, tot de la tata!*” – mesaj din partea unui radioascultător.

- „*Ne jucăm, ne jucăm, noi cu palma ne jucăm, când palma a obosit, iată, pumnul a venit*” – mesaj din partea unui radioascultător.

- „*Biblia zice că dacă îți dă cineva o palmă la obraz, întoarce și celălalt obraz, eu nu sunt de acord, eu i-aș întoarce două palme înapoi, căci Bojica (Dumnezeu) zice să fim darnici.*” – mesaj din partea unui radioascultător; etc.

3. Utilizarea clișeele sexiste și a calificativelor de întărire a unor stereotipuri de gen

- „În spatele unui om de succes stă o femeie care stă și-i roade creierul” – mesaj din partea unui radioascultător.
- „Mama loves the palma (Mama iubește palma)” – comentariu făcut de moderator în timpul interpretării refrenului unei piese muzicale.
- „Da, oricum te vede, mă, stai liniștit, că ea are antene peste tot. Are radare, are antene” – comentariu făcut de unul dintre moderatori cu referire la soțiile geloase.

4. Glume, umor deplasat, aluzii cu tentă sexuală, vulgarități

- „O blondă la doctor: - Domnișoară, unde vă pălmuieste soțul? - În mașină, dar mi-a promis că în curând închiriază o garsonieră” – banc venit din partea unui radioascultător.
- „Vine un băiat la vrăjitoare să afle ce îl așteaptă și când îi întinde palma ea zice - Ei...ia și te mai însoară că ai ros toate liniile și nu se vede nimic aici” – banc venit din partea unui radioascultător.

5. Referiri stereotipice sexualizate despre vestimentație, aspect corporal, sexualizarea și obiectificarea femeii

- „Pălmuiam bucușoarele alea braziliene, gelatinoase așa” – mesaj din partea unui radioascultător.
- „Alex Marcoci: Denis, cum fetele umblă prin Cehia?
Alex Melnic: Băăăăăiiiiii.....ce fete de 30 de ani!”
- „Duc și eu, copiii la școală și văd niște fete de 16 ani, în lasini, în fustițe, vorba ceea, eu ca bărbat tot vreau să-i dau o palmă” – comentariu al unui telespectator.
- „Soțul mi-a dat o palmă peste bucovele, se ridică la sâni, dar eu i-am zis să ia mână, că acolo-i cota copiilor” – mesaj din partea unui radioascultător.

În acest sens, respectivele comentarii au depășit limitele decenței și ale umorului subtil, fiind lipsite de valoarea educativă și informațională pe care trebuie să o furnizeze un program audiovizual. Astfel, au fost expuse forme și mărci lingvistice sexiste care jignesc, trivializează, marginalizează femeile, bărbații, lezând demnitatea acestora, iar unele afirmații făcute în cadrul emisiunii au avut un caracter discriminator la adresa femeilor/copiilor, cu accente de instigare la violență.

Chiar dacă programul audiovizual „Popcorn Show” a fost transmis în direct, cu un cumul mare de informații ce necesitau a fi procesate într-un termen cât mai restrâns, acesta, totuși, era moderat de trei persoane, care cunoșteau faptul că în cadrul programului audiovizual pot fi făcute afirmații de natură să discrimineze. Totodată, moderatorii sunt cei ce au dat citire mesajelor venite din partea ascultătorilor și au fost responsabili de subiectul abordat pus pe post, or, în virtutea obligațiilor legale ce le reveneau, moderatorii ar fi putut să trieze aceste mesaje, astfel încât să stopeze mesajele instigatoare la violență și cele discriminatorii și să se disocieze de ele. Lipsa unei astfel de atitudini este de natură să contravină principiilor nediscriminării. Referirile enunțate de moderator precum: „Hai cu luatul la palme, dar nu cu pălmuitul în sens că să dai cu palma, dar în general cu palma”, „Pentru că e ziua pălmuirii, da? Ziceam ce facem cu palma în general, nu că pălmuiesti, dar cu palma per general. Ce se întâmplă în palma ta?” și „Deci ce facem cu Palma, prieteni? Asta este întrebarea noastră pentru voi. Azi e ziua pălmuirii, dar Palma nu e doar pentru șlichiri, dar mai este și pentru altceva” nu sunt suficiente pentru a se disocia de comentariile expuse și descifrate supra.

În contextul zilei educației fără violență (Spank Out Day), practica internațională recomandă de a informa publicul despre linia verde la care victimele violenței sunt îndemnate să apeleze. Conform datelor Ministerului Muncii și Protecției Sociale³, cel puțin 63% din femei și fete cu vârsta cuprinsă între 15-65 de ani au experimentat cel puțin o formă de violență în timpul vieții. Totodată, pentru Republica Moldova, sexismul este o problemă cu atât mai importantă, cu cât societatea moldovenească este încă una profund marcată de stereotipuri de gen și roluri tradiționale. Într-o societate în care persistă concepțiile patriarhale, stereotipurile și percepțiile cu privire la rolul femeilor este imperios necesar de a aborda așa subiecte în cadrul programelor audiovizuale, fie ele și de divertisment, cu mare atenție și de a dezaproba comportamente care, indirect, ar crea premisa înțelegerii și acceptării unor astfel de comportamente, ca fiind inofensive și o normalitate în societate.

³ <https://social.gov.md/comunicare/prevenirea-si-combaterea-violentei-fata-de-femei-si-a-violentei-in-familie-va-fi-abordata-prin-prisma-unui-nou-program-national-in-domeniu/>

Limbajul sexist poate contribui la normalizarea violenței împotriva femeilor, sugerând că femeile merită să fie tratate cu lipsă de respect. Or, o astfel de concepție, exprimată în mod public, este de natură să contravină principiilor nediscriminării.

Conform Legii nr. 05/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați⁴, „*limbajul sexist – expresii și adresări ce prezintă femeia și bărbatul în manieră umilitoare, degradantă și violentă, ofensând demnitatea acestora*”. Art. 8 al aceleiași legi prevede: „*Mass-media va contribui la promovarea principiului egalității între femei și bărbați în societate prin elaborarea de programe și de materiale cu impact asupra modificării modelelor sociale și culturale de comportament al bărbaților și femeilor pentru eliminarea prejudecăților, obișnuințelor și a altor practici bazate pe ideea de inferioritate sau de superioritate a unuia dintre sexe sau pe rolurile stereotipe privind bărbații și femeile.*”

Sub acest aspect, legislația audiovizuală, prin prisma art. 18 din CSMA privind egalitatea de gen și a pct. 51 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale, aprobat prin Decizia CA nr. 61/219 din 30.12.2019, interzic utilizarea limbajului sexist și a scenelor de violență și comportament degradant față de femei și bărbați în serviciile media audiovizuale.

Totodată, un astfel de conținut este nepotrivit pentru difuzarea în cadrul unui program audiovizual ce se transmite la ore accesibile minorilor, fiind de natură să afecteze dezvoltarea psihică și morală a acestora, prin tema cu conotații de violență și sexuale abordate. Din cauza lipsei de maturitate psihică, minorii asimilează acest comportament și vocabular ca unul firesc și ar putea cu ușurință să creadă că un astfel de limbaj și mesaj transmis pot constitui un model normal de comportament sau de gândire în adresa femeilor (care sunt mame, soții, soacre etc.). Potrivit legislației audiovizuale, radiodifuzorul avea obligația de a ține cont atât de intervalul orar de difuzare, cât și de criteriile generale prevăzute de legislația din domeniu, îndeosebi cele cu privire la reperele morale pe care personajele le oferă minorilor, precum și tipologia limbajului utilizat.

În acest context, pe parcursul programului audiovizual „Popcorn Show”, difuzat în data de 30.04.2024, moderatorii au făcut comentarii cu caracter discriminatoriu pe considerente de gen în adresa femeilor și copiilor, folosind, totodată, un limbaj cu elemente de sexism, fapt ce contravine prevederilor **art. 13 alin. (6) lit. b) din CSMA**: „*În cadrul programelor audiovizuale de știri și de dezbateri, de informare în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală trebuie respectate următoarele cerințe: b) evitarea oricăror forme de discriminare.*”

În ședința publică din 30 mai 2024, ca urmare a examinării raportului de control și audierii reprezentantului furnizorului de servicii media AO „Sănătatea”, membrii CA au constatat că modul în care a fost discutat subiectul „Zilei Pălmuirii” în cadrul programului audiovizual „Popcorn Show”, difuzat în data de 30.04.2024, a fost unul neprofesionist și toxic pentru societate, fiind deturnat sensul acestei sărbători prin omiterea informării corecte a publicului. Totodată, moderatorii programului audiovizual nu au reacționat prompt la comentariile și glumele discriminatorii ale radioascultătorilor, expuse prin intervenții directe la telefon, pentru a le condamna și a opri alte afirmații de acest fel. Mai mult, moderatorii au dat citire unor mesaje vădit sexiste și cu caracter discriminator, expediate din partea auditoriului prin SMS/WhatsApp/Facebook, or, la această etapă, se putea interveni cu un comentariu de dezaprobare a unei astfel de manifestări. Astfel, în cadrul programului audiovizual monitorizat, care, deși este un program social-distractiv, are și o mare doză de informare, au fost depășite limitele decenței și ale umorului subtil.

În consecință, membrii CA au stabilit că serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Jurnal FM” nu și-a îndeplinit obligația legală instituită de art. 13 alin. (6) lit. b) din CSMA, în sensul de a asigura evitarea oricăror forme de discriminare, și au considerat proporțională sancționarea furnizorului de servicii media cu avertizare publică.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018,

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138948&lang=ro#

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se ia act de rezultatele controlului serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Jurnal FM”.
2. Se admite petiția f/nr. din 08.05.2024 din partea Asociației Obștești „Femei pentru Femei”.
3. Se sancționează cu avertizare publică furnizorul de servicii media Asociația Obștească Centrul de promovare a sănătății și educație pentru sănătate „Sănătatea”, fondator al serviciului media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Jurnal FM”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (6) lit. b) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod.
4. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, furnizorul de servicii media de radiodifuziune sonoră Asociația Obștească Centrul de promovare a sănătății și educație pentru sănătate „Sănătatea” este obligat să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de radiodifuziune sonoră „Jurnal FM” pentru încălcarea art. 13 alin. (6) lit. b) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, conform căruia: „În cadrul programelor audiovizuale de știri și de dezbateri, de informare în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală trebuie să fie respectate următoarele cerințe: b) evitarea oricăror forme de discriminare.”

5. Furnizorul de servicii media Asociația Obștească Centrul de promovare a sănătății și educație pentru sănătate „Sănătatea” va prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.
6. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.
7. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.
8. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU